

Allerzielen

Bij het overlijden van je dierbare het afgelopen jaar of wellicht al wat langer terug, hebt u van verschillende mensen op verschillende manieren leedbetuigingen, condoleances gehad. En als u daar even aan terugdenkt, dan zijn dat soms prachtige, hartverwarmende woorden. Maar wellicht zat er bij u, net als bij ons in de familie ook af en toe een kaart bij waarop stond: 'ik heb er geen woorden voor'. Eigenlijk een wat vreemde uitspraak. Maar soms kan de situatie zo gevoelig zijn, zo dichtbij komen voor degene die zijn of haar leed wil betuigen, dat die er geen woorden voor heeft, dat het zo ongeveer onbeschrijfelijk is.

Als we kijken naar wie we adresseren, dan hebben we daar soms wel woorden voor, want als iemands partner overleden is, dan noemen we degene die achterblijft weduwe of de weduwnaar. Als iemands ouders overleden zijn, dan noemen we de achterblijvende kinderen, wezen. Maar wat als iemands broer of zus overlijdt? Daar hebben we geen woorden voor of misschien nog diepgaander: als iemand een kind moet afgeven, jong of oud, dan is daar geen naam voor, dan hebben we daar geen woord voor en dan wordt misschien duidelijk wat daarmee bedoeld wordt als iemand die woorden 'er zijn geen woorden voor' of 'ik heb er geen woorden voor' op de condeleancekaart zet.

Als je iemand wat moeilijk kunt adresseren vanwege de gevoeligheid, omdat een kind te vroeg is overleden, in het kraambed misschien al. Of een jong kind dat door ziekte of een ongeluk overlijdt of een jongvolwassene die onverwacht overlijdt. Maar zelfs al betreft het iemand die na een 60-jarig huwelijk overlijdt, wat men graag nog had willen verlengen, ook dan kan het zijn dat iemand zegt: 'ik heb er geen woorden voor'. Ook omdat ze niet weet hoe het alleen-zijn dat is ontstaan uit moeten drukken. En er zijn vele van die situaties te bedenken waar werkelijk geen woorden voor zijn. Een jong stel, dat maanden uit heeft gezien naar hun kind en het dan te vroeg geboren ziet, na een paar maanden toch af moet geven en alleen staat bij het graf, omdat ze het zo kozen of omdat ze met hun gevoelens van onmacht, boosheid, verdriet geen andere weg weten. Of zoals ik onlangs in de pastorale praktijk nog hoorde, een stel van bijna 60 jaar getrouwd die hun eerste kind in het kraambed verloren. Hij had het kind moeten begraven. Zij had het, want zo ging het in die tijd, niet eens mogen zien en na 60 jaar hadden ze daar nog niet met elkaar over kunnen spreken. Er zijn geen woorden voor.

Vandaag in het evangelie horen we dat er wel woorden kunnen zijn, ookal zijn diegenen die hier aangesproken hadden moeten worden weer mensen uit de categorie waar we geen woord voor hebben. Lazarus is overleden, Martha en Maria hebben hun broer verloren, maar er is geen woord voor iemand die een broer verliest of een zus. Je bent dan niet broederloos of zusterloos: er is geen woord voor in onze taal. Maar er zijn wel woorden om het gevoel te uiten:

woorden van verdriet, van angst, van boosheid, van onmacht. En dan die woorden die Jezus zelf te berde brengt. Dat Lazarus niet dood is, dat hij niet voor eeuwig in het graf ligt. Een graf, overigens, en het hele verhaal, wat een vooruitspiegeling is van wat er met Jezus zelf gaat gebeuren. Lazarus zal verderop in het verhaal dan waar we nu gelezen hebben, opstaan, opgewekt worden uit het graf en spiegelt daarmee vooruit wat ons te wachten staat vanaf die eerste eerste paasdag als Jezus verrijst. Hij mag dus leven, niet alleen in onze herinnering, niet alleen bij de verrijzenis op de laatste dag, zoals de zussen tegen Jezus zeggen, maar nu al, nu al in ons hart als we geloven en durven vertrouwen op Jezus. Dan is geloof hoop, hopen en vertrouwen dat iemand een nieuw thuis kan vinden bij God, Vader van ons allen, door de weg die Jezus voor ons opengemaakt heeft. Paulus zei het vandaag in de tweede lezing. Er mag hoop zijn als we durven vertrouwen op Christus en de weg die hij voor ons is gegaan.

Mag die hoop een klein lichtje zijn voor u in het duister wat u, vooral in dit jaar, is overkomen. Laten we vanuit die hoop hier bidden, hier eucharistie vieren en straks, aan het eind van de viering, een klein lichtje meenemen naar het kerkhof om te plaatsen bij zijn of haar graf, bij zijn of haar urn of als dat elders is wellicht aan de voet van het kruis van Calvarie. Ik wens u veel sterkte, veel devotie in deze viering. Amen

Henry Vermeulen, diaken